

Til Grundvandsforum

Stine Isaksen, Klima & Miljøudvalget stisa@viborg.dkk
René Kvist, Formand Vandrådet kvist@privat.dk
Bjarne Mousten, Landboforeningen Midtjylland (BM), vb@moustsen.com
Claus Vangsgård, DANVA cv@danva.dk
Jesper Simensen, Region Midt jesper.simensen@ru.rm.dk
Magnus Greve Routhe, Region Midt magnus.routhe@ru.rm.dk
Wisti Wistisen, Dansk Brøndejerforening, wistisen@post.tele.dk
Thomas Damgaard, Viborg Kommune tdam@viborg.dk
Claus Holst Iversen, Viborg Kommune <cli@viborg.dk>
Dorthe Elmbo Knudsen, Viborg Kommune <dek@viborg.dk>
Ruslana Gladnyeva, Viborg Kommune rg@viborg.dk

Teknik & Miljø
Natur & Vand

Prinsens Alle 5
8800 Viborg

Tlf.: 87878787

naturogvand@viborg.dk

Dato: 22. februar 2023

Jour. nr.: 23/5438

Sagsbehandler: vpcli

Direkte tlf.: 87875506

Direkte e-mail: cli@viborg.dk

Møde

Tidspunkt: 26. januar 2023 kl. 13 – 15.30

Sted: Rådhuset, Prinsens Alle 5, 8800 Viborg
Lokale: M.2.3

Mødedeltagere:

Formand, Stine Isaksen, Klima og Miljøudvalget (STI)
Anders Ahrenfeldt (AA), Velas
Bjarne Mousten, Landboforeningen Midtjylland (BM)
Magnus Greve Routhe, Region Midt (MGR)
Jesper Simensen, Region Midt (JS)
Wisti Wistisen, Dansk Brøndejerforening (WW)
Thomas Damgaard, Viborg Kommune (TD)
Julie Videbæk Ellgaard, Viborg Kommune (JVE) (referent)
Dorthe Elmbo Knudsen, Viborg Kommune (DEK)
Ruslana Gladnyeva, Viborg Kommune (RG)
Claus Holst Iversen, Viborg Kommune (CHI)

Afbud fra:

Claus Vangsgaard, DANVA og René Kvist, Vandrådet

Referat

- 13.00 Velkomst - Formand Stine Isaksen, Klima og Miljøudvalget**
Stine bød velkommen. Herefter er kort præsentationsrunde af deltagerne.
- 13.05-13.20 – Status på Vandsamarbejdet i Viborg Kommune - Thomas Damgaard, Viborg Kommune**

Thomas gav en kort status for vandsamarbejdet i Viborg Kommune. Thomas informerede om, at vandsamarbejdet har været sat på pause, men at forvaltningen er ved at udarbejde et oplæg til politikerne om hvilke modeller der kan arbejdes videre med.

Claus tilføjede, at vi i Viborg Kommune er 10 % i mål med BNBO, hvilket er godt sammenlignet med resten af landets kommuner, som har gennemført 3-5 %.

Thomas nævnte at vi genoptager temadrøftelser om Vandsamarbejde og BNBO i KMU den 21. februar, og får planlagt det videre forløb.

3. 13.20-13.50 – Vedtagelse af Indsatsplaner for Karup-området - Claus Holst Iversen, Viborg Kommune, (se vedhæftede link til indsatsplanerne nedenfor)

Claus gennemgik indsatsplaner for Karup-området.
Frederiks Vandværk har en sårbar geologi pga. manglede lerdæklag.

Bjarne kommenterede: Landbruget har også udviklet sig mht. at bruge mindre kvælstof ved dyrkning af jorden. Det må også kunne ses på vandkvaliteten fremover.

Claus svarede, at man kan se, at de første vandmiljøplaner tilbage i begyndelsen af 90'erne har medført et fald i nitratkoncentrationen i grundvandet.

Spørgsmål fra Wisti: Ville det være logisk at antage, at nitratbelastningen bliver mindre med tiden? Der er en tidsforskydning på en til to generationer, som også har indflydelse.

Svar fra Claus: Ja, det er logisk at antage. Når vandet som trænger ned nu, er renere, vil grundvandet blive bedre med årene. Men lige nu er nitratudvaskningen stadig høj, ca. 67 mg/l i Karup-området, hvilket er højere end den aktuelle grænseværdi på 50 mg/l.

Stine: Hvad med redoxfronten?

Claus: Vi har en redoxfront, som er beliggende nede i grundvandsmagasinet, men som på et tidspunkt vil slippe op, og herefter vil nitratkoncentrationen begynde at stige.

Anders: Hvad med alle de kunstgræsbaner vi har rundt omkring, som er fyldt med mikroplast?

Claus: Kunstgræsbaner er noget som vi har stor fokus på i øjeblikket, da det afgiver mikroplast som siver ned med grundvandet.

Anders nævnte at husejere også belaster med miljøfremmede stoffer når de renser deres tage med tagrens. Træbeskyttelse, som indeholder svampemidler som nedbrydes til DMS, der findes i grundvande mange steder i DK, samt bekæmpelse af ukrudt med sprøjtemidler. Det er også en kilde til grundvandsforurening.

Stine: Hvem har ansvaret for at de anførte tiltag i indsatsplanen iværksættes.

Claus: Det er vandværket, som har ansvaret for at der leves op til indsatsplanens retningslinjer og kommunen skal som myndighed følge op på evt. indsatser.

Wisti:

I vores forening har vi været i kontakt med styrelsen for patientsikkerhed, da 85 % af pesticider fra tidligere nedbrydningsprodukter/sprøjtemidler, har kravværdien, som ikke er sundhedsbaseret.

Ruslana: Vandforsyningen i Danmark er baseret på rent grundvand.

I Europa er vandforsyningen en blanding af overfladevand og grundvand Derfor har vi i Danmark et højt beskyttelsesniveau, når det gælder beskyttelsen af

vores grundvand og drikkevand, gælder nul-tolerance ift. fund af pesticider og andre miljøfremmede stoffer. Det stigende antal fund af nye sprøjtemidler og andre miljøfarlige forurenende stoffer, herunder PFAS/PFOS viser, at vores grundvandsressource er under pres.

Rensning af grundvand vs. grundvandsbeskyttelse?

I København er det vanskeligt at gennemføre grundvandsbeskyttelse, men nødvendigt mange steder at rense grundvandet. Det er fortsat den bedste investering at grundvandsbeskytte, da rensning med fx kulfilter er en dyr løsning. Claus nævnte at erfaringer fra Hjørring Vand har vist, at vandrensning for pesticider med aktiv kulfiltrering på bare 5-10 år har kostet det samme som at grundvandsbeskytte via skovrejsning på relevante arealer inden for indsatsområdet.

13.50-14.00 Kaffepause

4. 14.00 – 14.20 Ny vandforsyningsplan i Viborg Kommune - Dorthe Elmbo Knudsen, Viborg Kommune

Dorthe informerede om, at kommunen er begyndt på udarbejdelsen af en ny vandforsyningsplan for 2023.

På nuværende tidspunkt skal vandforsyningsplanen revideres hvert 10. år, men der er tale om at ændre det, således at vandforsyningsplanen fremover skal revideres hvert 6. år.

Vi skal gennemgå alle vandværker og vurdere hvilke vandværker der er fremtidige vandværker, A eller B-vandværker.

En måde vi ønsker at beskytte vores grundvandsområder med rent vand, er ved at etablere såkaldte 'Grundvandsparker'. Grundvandsparker er områder, hvor vi skal beskytte den fremtidige grundvandsressource. Området kan fx blive fredet og gjort til et rekreativt område, evt. med skovrejsning.

Dorthe viste en oversigt over mulige nye inddelinger af nye, 5-6-super forsyningsområder. Her vil det være omlagt med en grundvandspark i hvert forsyningsområde.

Stine: Giver det udfordringer, at nogle områder er mere sårbare fx ift. nitrat og pesticider end andre områderne?

Hvad skal der til for at komme i mål med grundvandsparker?

Det kræver at vandværkerne snakker sammen på tværs, hvilket vi har et godt eksempel på med Løvel, Rødding og Vammen vandværk, som allerede har startet samarbejde, og ligeledes i Bjerringbro-området.

Bjarne: Skal landbrugsjorden inddrages, for at kunne bruge store arealer til dannelsen af grundvandsparkerne?

Dorthe: Ja, nogle steder vil det være nødvendigt at inddrage landbrugsjord. Vi er fx i gang med en grundvandspark nordøst for Bjerringbro ved Sdr. Tulstrup, hvor der er planlagt skovrejsning. Et projekt i samarbejde mellem Viborg Kommune, Bjerringbro Fællesvandværk, Miljøstyrelsen og Grundfos.

Stine: Kan grundvandsparker også være andet end skovrejsning.

Claus: Ja. Skovrejsning er ikke nødvendigvis den eneste løsning, da en del af vandet går fra til træerne via interceptionstab (fordampning af regn direkte fra bladoverflader). Lysåben natur er også at foretrække så der sker større grundvandsdannelse.

Bjarne: Hvad med den motorvej der planlægges i øjeblikket?

Thomas: Der er opmærksomhed på det. Vi er i dialog med Viborg Vand. Det ser ud til, at én af de linjeføringer der planlægges for motorvejen, godt kan ske at løbe ind i OSD-områder, hvor vi henter vores vand.

5. 14.20-14.40 Vandkvalitet i Viborg Kommune - Ruslana Gladnyeva, Viborg Kommune.

6.

Ruslana gennemgik vandkvaliteten i Viborg Kommune, og viste at vi har tre vandværker i kommunen som overskrider kravværdien.

Daubjerg vandværk, Almind Hede vandværk og Elsborg Vestre vandværk. Der er dialog mellem Mønsted vandværk og Daugbjerg vandværk om at fortynde vandet ved Daugbjerg vandværk.

Udfordring er, at hvis Mønsted pumper mere vand op, forventes det at nitrat og andre miljøfremmede stoffer som fx pesticider optræder i højere koncentrationer ved Mønsted Vandværk i fremtiden.

Mammen mejeri forsynes fra Mammen By's Vandværk, hvor drikkevandet bruges til produktionen, og har én vandforsyningsboring, hvor vandet bruges udelukkende i husholdning og til rengøring. Drikkevandet fra deres egen boring overskrider grænseværdien for Desphenyl-chloridazon. Kommunen er i dialog med Mejeriet, og de er ved at finde en løsning for anden vandforsyning.

I Viborg Kommune er de påvist PFAS ved 5 vandværker, dog under grænseværdien, på 0,002µg/L

For nogle vandværker er det første gang at der findes PFAS, hvilket kan skyldes, at grænseværdien er blevet sænket fra 0,1 til 0,002µg/L. Viborg Kommune skal som tilsynsmyndighed holde øje med fundene, og følge udviklingen nøje.

7. 14.40- 15.00 Ny Adm.-praksis ift. udbringning af spildevandsslam og andre affaldsprodukter - Claus Holst Iversen, Viborg Kommune

Vi har i øjeblikket særligt fokus på, at slam som bl.a. indeholder PFAS ikke skal udbringes inden for indvindingsoplandene til almene vandværker. Ny adm.-praksis ift. udbringning af slam og andre affaldsstoffer bliver forelagt KMU på næste møde den 21. februar 2023. Her skærper kommunen reglerne så det bliver svære at ud udbringe slam og affaldsprodukter inden for områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsopland (IVO).

Viborg Kommune har via rådgiverfirmaet ConTerra købt et program - MarkReg, som kan se hvilke arealer, der har fået tildelt slam ca. 10 år tilbage i tiden.

8. **15.00-15.25 Diskussion** - Intet

9. **15.25-15.30 Evt.** Intet